

Dějiny psychologie 3

Strukturalismus

Důležité postavy

□ předchůdci

- Hermann von Helmholtz
- Ernst Heinrich Weber
- Gustav Theodor Fechner

Důležité postavy

□ **zakladatelé/hlavní představitelé**

- Wilhelm Wundt
- Edward B. Titchener

Důležité postavy

□ pokračovatelé

- Carl Stumpf
- G.E. Müller
- Oswald Külpe

- K.M. Dallenbach
- J.P. Nafe
- E.G. Boring

Hermann von Helmholtz (1821-1894)

- fyziolog, experimentální přístup
- **vnímání z hlediska fyziky smyslových orgánů a nervového systému**
- měření rychlosti přenosu nervových vzruchů
- teorie vnímání barev
- sluchové vnímání
- **rozdíl mezi počítkem a vjemem**

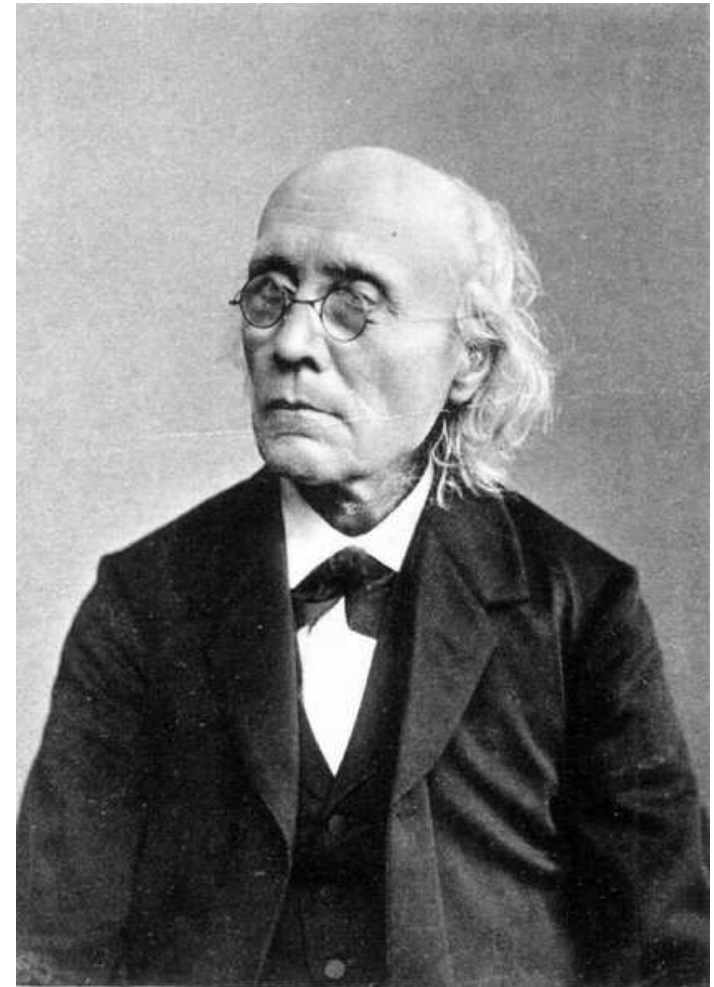
Ernst Heinrich Weber (1795-1878)

- fyziologie smyslových orgánů
- **experimentální** výzkum
prahů vnímání
- Weberova konstanta

Gustav Theodor Fechner (1801-1887)

- zakladatel nové disciplíny – **psychofyziky**
- rozpracoval Weberův zákon
- ukázal, jak je možno **měřit duševní procesy** – vliv na Wundta a jeho laboratoř

Wilhelm Wundt (1832-1920)

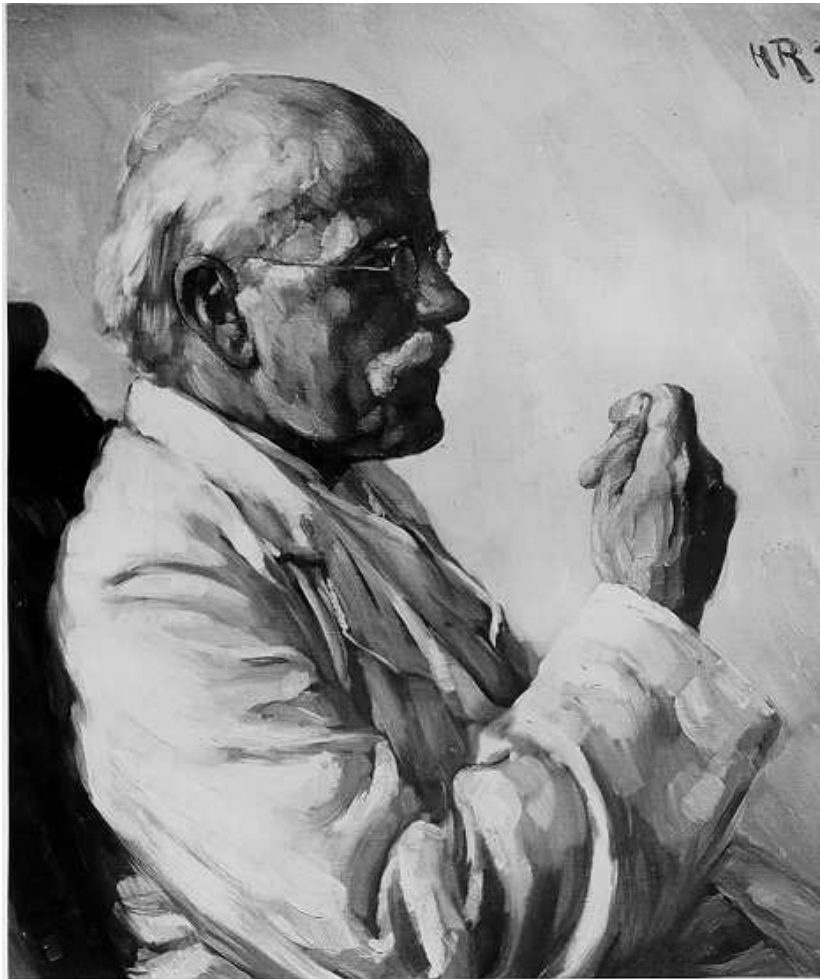
- považován za otce psychologie
- **1879** založil **laboratoř**, ve které prováděl výzkum, učil studenty, kteří pak vytvořili první generaci experimentálních psychologů
- obnovil studium **vědomých** procesů
- **kontrolovaná introspekce** jako klíčová metoda

Wundtovská psychologie

- ❑ psychologie má studovat vědomé duševní procesy
- ❑ ty se skládají ze základních **elementů** – počitků a pocitů bezprostředních počitků
- ❑ v laboratoři zkoumání psychofyzických problémů, „**duševní chronometrie**“, asociace

G.E. Müller (1850-1934)

- introspektivní zkoumání také vyšších duševních procesů – paměť (navázal na Ebbinghause)
- učení jako aktivní proces
- interferenční teorie zapomínání

Oswald Külpe (1862-1915)

- ❑ Wundtův žák, založil laboratoř na Würzburgské univerzitě
- ❑ systematická experimentální introspekce – není ale omezena jen na počítky a pocity, studium myšlení
- ❑ posun psychologie k holističtější podobě

Carl Stumpf (1848-1936)

- ❑ zkoumání sluchového vnímání, hudby
- ❑ rozdílné pojetí introspekce než Wundt
- ❑ z jeho žáků později gestaltisté (berlínská škola)

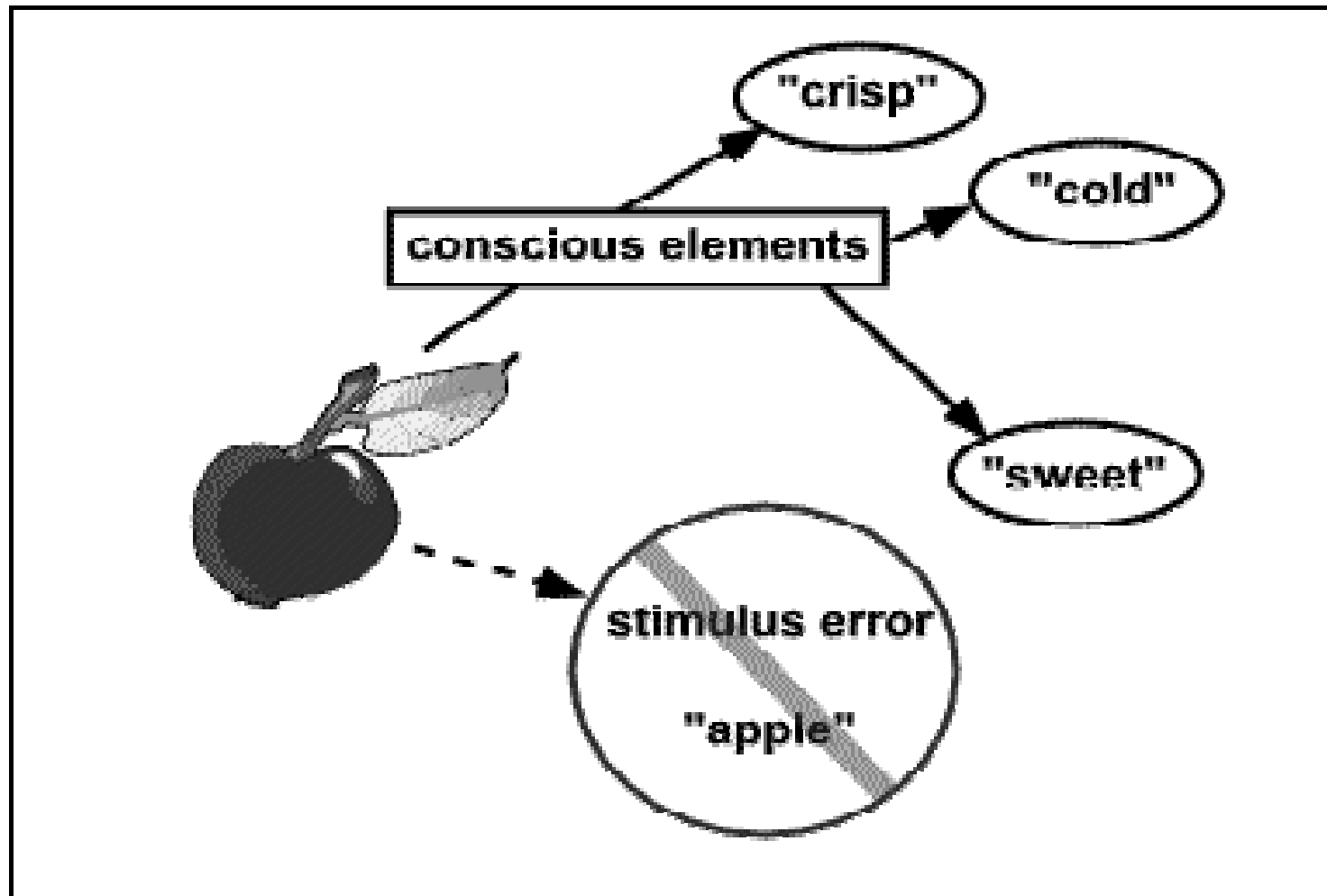
Edward B. Titchener (1867-1927)

- rozvinul myšlenky wundtovské psychologie v USA
- 1898- **The postulates of a structural psychology**
- objektem zkoumání psychologie jsou **různé stavy/elementy vědomí** normálních dospělých jedinců prostřednictvím **introspekce**
- na rozdíl od wundta viděl jejich organizaci spíše mechanisticky
- psychologie = věda o lidské zkušenosti, která **závisí na subjektu**

Edward B. Titchener

- koncept ***stimulus error***

Kritika strukturalismu

- **metoda introspekce** – nespolehlivost, nemožnost replikace
- malý záběr
- umělost, nepozorovatelné abstrakce
- purismus vs. americký utilitarismus

Zařazení strukturalismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- 1. **Vědomý mentalismus**
 - Nevědomý mentalismus
- 2. Obsahový objektivismus
 - **Obsahový subjektivismus**
- 3. Determinismus – Indeterminismus
- 4. Racionalismus – **Empirismus**
- 5. Funkcionalismus – **Strukturalismus**
- 6. **Induktivismus** – Deduktivismus
- 7. **Mechanismus** – Vitalismus
- 8. Metodologický objektivismus
 - **Metodologický subjektivismus**

Zařazení strukturalismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- 9. **Molekulární přístup** – Molární přístup
- 10. Monismus – Dualismus
- 11. **Naturalismus** – Supernaturalismus
- 12. **Nomothetický přístup** – Idiografický přístup
- 13. Periferalismus – **Centralismus**
- 14. **Purismus** – Utilitarismus
- 15. Kvantitativní přístup - Kvalitativní přístup
- 16. **Racionalismus** – Iracionalismus
- 17. **Průřezový přístup** – Vývojový přístup
- 18. Statický přístup – Dynamický přístup

Zařazení strukturalismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- klíčové dimenze
 - vědomý mentalismus
 - obsahový subjektivismus
 - strukturalismus
 - nomothetický přístup
 - purismus

Kontrolní otázky

- psychofyzika – hlavní představitelé, metody
- wundtovská psychologie – principy
- Wundtovi následovníci
- Titchenerův strukturalismus – základní teze
- kritika strukturalismu

Doplňující literatura

- **Helmholtz, Hermann** (1878). The facts of perception.
- **Fechner, Gustav Theodor** (1860). Elements of psychophysics.
- **Stumpf, Carl** (1930). Autobiography of Carl Stumpf. In C. Murchison (Ed.), *History of psychology in autobiography* (Vol. 1, pp. 389-441). Worcester, MA: Clark University Press.

Doplňující literatura

- **Wundt, Wilhelm Max** (1874/1902/1904). *Principles of physiological psychology.*
- **Wundt, Wilhelm Max.** (1896/1897). *Outlines of psychology.*

Doplňující literatura

- **Titchener, Edward B.** (1898). The postulates of a structural psychology. *Philosophical Review*, 7, 449-465.
- **Caldwell, W.** (1899). The postulates of a structural psychology. *Psychological Review*, 6, 187-191. [Reply to Titchener 1898.]
- **Titchener, Edward B.** (1899). Structural and functional psychology. *Philosophical Review*, 8, 290-299. [Reply to Caldwell, 1899.]
- **Titchener, Edward B.** (1912). The schema of introspection. *American Journal of Psychology*, 23, 485-508.
- **Titchener, Edward B.** (1898b). A psychological laboratory. *Mind*, 7, 311-331.
- **Titchener, Edward B.** (1921). Brentano and Wundt: Empirical and experimental psychology. *American Journal of Psychology*, 32, 108-120.